

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หนองบัวลำภู เขต 1

The Community Participation for School-Based Curriculum Development of The Basic Educational Institution Under Office of Basic Education in Nongbualamphu Area I

ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม (Natthaphong Chalatyae)*

ดร.เพ็ญณี แรรอท (Dr.Pennee Narot)** ดร.ธีรชัย เนตรนอมศักดิ์ (Dr.Therachai Netthanornsak)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมและความต้องการของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองบัวลำภู เขต 1 โดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มเป้าหมายโดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง กับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ โรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนปกติ และโรงเรียนที่ผลการประเมินคุณภาพระดับต่ำที่ต้องช่วยเหลือพัฒนาคุณภาพ รวมเป็นจำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งศึกษาข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายโดยการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน ราษฎรท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง รวม 33 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่พบว่า ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรน้อย หรือไม่ชัดเจนและบทบาทของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจากข้อค้นพบที่ว่า ชุมชนไม่เข้าใจในกรอบบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องของตนเอง จากความบกพร่องของการเตรียมการ หรือการแนะนำของโรงเรียน 2) ความต้องการของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ชุมชนต้องการให้โรงเรียนรับฟังความคิดเห็นของชุมชนให้มากขึ้น และนำข้อคิดเห็นไปดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งต้องให้เกียรติในความรู้ความสามารถที่ถนัดและปรึกษาหารือในเรื่องที่ชุมชนมีความมั่นใจที่จะมีส่วนร่วม โดยโรงเรียนควรจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระของหลักสูตรสถานศึกษา มีการพัฒนาคู่มือหรือเอกสารเพื่อเป็นสื่อประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พร้อมทั้งการสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ABSTRACT

The objectives of this research were aimed to study the participation and need of communities in school-based curriculum development of the Basic Educational Institution Under Office of Basic Education in Nongbualamphu Area 1.

* นักศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

It was the qualitative study which had studied in the school contexts by means of in-depth interview in form of informal interview with stakeholders who concerned with the school-based curriculum development.

The target groups were selected by purposive sampling from three schools that were considered as information-rich case : high evaluation school, moderate evaluation school and low evaluation school that was needed to rapid improvement its quality. Collecting information from the target groups (33 Person) were employed by interviewing with administrators, teachers, community leaders, folk scholars, committees from the Office of Basic Education and parents. Researcher asked them for recording and taking note before starting informal in-depth interview.

The results of this research were 1) revealed that the state of community participation in the school-based curriculum development found communities were less knowledge in curriculum or unclear. In the community role related to the curriculum, they did not understand the frame of their responsibilities. By introducing of schools, they were aware of their duties and tasks or their roles for participation. 2) need of communities concerning the participation of school-based curriculum development was found out that communities wanted to participate in it and needed a prerequisite for participating in curriculum development: providing knowledge, awareness of their role, and more opening opportunity for the communities to participate.

คำสำคัญ : ชุมชน หลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชน

Key Words : Community, School-based curriculum, School-based curriculum development, Community participation

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งปรากฏในหมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานรัฐ ในส่วนที่ 10 เรื่องนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในมาตราที่ 87 การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงด้านการศึกษา ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เปิดโอกาสในการตัดสินใจ ตรวจสอบ ประเมินผล ช่วยเหลือกิจกรรมสาธารณะและกิจกรรมของทางราชการ รวมถึงสามารถรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบ ให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเสนอความต้องการของชุมชนตามในพื้นที่ของตน(สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2550) กอปรกับข้อสรุปจากสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พุทธศักราช 2550-2554)

ที่แสดงมุมมองด้านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและการจัดการความรู้มีมากขึ้น ส่งเสริมให้ชุมชนมีการรวมตัว รวมกลุ่ม และมีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตย พัฒนาคุณภาพและศักยภาพของผู้นำชุมชน สร้างเครือข่ายชุมชน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2547) ได้มีการกำหนดแนวทางที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ให้ไปอย่างต่อเนื่อง

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว สถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีหน้าที่จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ

สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ต้องร่วมมือกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรท้องถิ่น รวมถึงสถาบันอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน มีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล เลือกรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน ดังนั้นกระบวนการในการดำเนินงานดังกล่าวต้องเปิดโอกาสให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และชุมชนเองก็ต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามขอบข่ายและหน้าที่ที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาหลักสูตรที่นำมาพัฒนานักเรียนที่เป็นเยาวชน อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนสืบต่อไป

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นทางการเมื่อมีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ซึ่งโรงเรียนจะต้องมีการเตรียมพร้อมในการศึกษาอบรมคณะทำงานพัฒนาหลักสูตรและดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของตนเองตามกรอบที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง โดยชัยวัฒน์ (2545) กล่าวว่า “การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของไทยยังไม่พัฒนาไปถึงไหน ซึ่งอุปสรรคของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มี 2 ประเด็นที่สำคัญ คือปัญหาการขาดความร่วมมือกันอย่างจริงจังในการปฏิบัติงานสร้างหลักสูตรสถานศึกษาของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งปัญหาดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษาที่สร้างขึ้นอย่างแน่นอน” และการติดตามนิเทศการพัฒนาหลักสูตรของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2545) ได้พบปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษา และคณะผู้จัดทำหลักสูตรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำหลักสูตรสถานศึกษาไม่ชัดเจน เมื่อมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจึงดำเนินการอย่างเร่งรีบในระยะเวลาอันสั้น ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา

หลักสูตรทั้งหลายไม่มีความรู้ ขาดความสนใจและไม่ให้ความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเท่าที่ควรทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการและได้หลักสูตรสถานศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ อีกทั้งในช่วงเวลาที่จำกัดสถานศึกษาขาดการสำรวจความต้องการของชุมชน หรือเชิญคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยของ Scheinberg (1999), Wong and Tack (2002), Agbo (2007) ที่สะท้อนภาพรวมของการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ศึกษา ผลการมีส่วนร่วมและพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนในการจัดการศึกษา และการดำเนินการพัฒนาชุมชน และการมีส่วนร่วมเป็นส่วนที่สะท้อนความต้องการจำเป็นของสังคม และแสดงบทบาทตามความรู้และศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริกาญจน์ (2542) ที่พบว่าชุมชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมโดยมีแบบแผนที่เป็นการมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participatory Pattern) คือ การเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในฐานะของผู้ให้ความร่วมมือ เพราะถูกทำให้เกิดความเข้าใจว่าผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนทั่วไปในชุมชนไม่มีความรู้ ความสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาได้ และพบว่า ในส่วนของนโยบายการพัฒนา กับปฏิบัติการการพัฒนาไม่มีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะในการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับผลการวิจัยของซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารงานวิจัย (Document Analysis) จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์งานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศและงานวิจัยของหน่วยงานรวมจำนวน 133 เรื่อง ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในช่วงพุทธศักราช 2542 – 2550 โดยพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย ซึ่งแตกต่างจากความคาดหวังของชุมชนที่ต้องการจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมที่เกี่ยวกับหลักสูตรและ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของบุตรหลาน ในระดับปานกลางถึงระดับมาก และข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยที่ชุมชนมีส่วนร่วมไม่เต็มที่ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา การไม่ได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วม การไม่เข้าใจในบทบาทที่เหมาะสมของชุมชน และสัมพันธภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (ณัฐพงศ์, 2551)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งได้เริ่มต้นทดลองใช้ในปีการศึกษา 2552 กับโรงเรียนนำร่องที่มีความพร้อมในการทดลองนั้นเป็นการเริ่มต้นในการขับเคลื่อนหลักสูตรใหม่ที่จะนำมาใช้เป็นหลักสูตรในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แทนที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ซึ่งประเด็นของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นปัญหาวิจัยที่ผู้วิจัยสนใจจะทำการศึกษานั้นคือ สภาพและความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลังการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในเขตพื้นที่เป็นอย่างไร โดยข้อค้นพบดังกล่าวจะเป็นการเตรียมความพร้อมและสร้างแนวทางในการขับเคลื่อนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีการแปลงหลักสูตรแกนกลางสู่การเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยชุมชนมีส่วนร่วมในระดับเต็มที่และเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นอย่างแท้จริงของโรงเรียนในเขตพื้นที่และโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดเขตพื้นที่อื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

2. เพื่อศึกษาความต้องการของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อค้นพบเรื่องสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
2. ได้แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) ที่ผู้วิจัยศึกษาในบริบทของสถานศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย

งานวิจัยนี้มุ่งสืบค้นและหาคำตอบเชิงลึกและเจาะจง กลุ่มเป้าหมายโดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษามาก (Information-rich case) โดยกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดำเนินการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ได้แก่ โรงเรียนต้นแบบที่มีคะแนนประเมินผลอยู่ในระดับดีมาก โรงเรียนที่มีคะแนนประเมินอยู่ในระดับกลาง และโรงเรียนที่มี

ผลการประเมินในลำดับต่ำสุดซึ่งเป็นอยู่ในโครงการโรงเรียนไอซีทีที่ต้องช่วยเหลือพัฒนาคุณภาพ รวมเป็นจำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งศึกษาข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายโดยการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหาร (1 คน) ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน ปรากฏท้องถิ่น กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง โรงเรียนละ 2 คน ตามลำดับรวม 33 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ทำการศึกษาสภาพปัญหา (Identify Problem) และการศึกษาความต้องการจำเป็นการศึกษาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ มีการขออนุญาตบันทึกเสียง จัดบันทึกในภาพรวม

วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยประมวลผลการสังเคราะห์เอกสารข้อมูล เนื้อหาสาระ และองค์ความรู้จากการศึกษาที่ได้ทั้งหมดโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกซึ่งเป็นข้อคำถามเดียวกันผู้ให้ข้อมูลมีหลายกลุ่ม ดังนั้นผู้วิจัยต้องมีการยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการเปรียบเทียบตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ในมิติของ Data Triangulation จากนั้นนำข้อมูลมาจำแนกและจัดกลุ่มข้อมูล นำเสนอเป็นข้อสรุปและองค์ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี

เพราะผ่านกระบวนการอบรมพัฒนาตนเองให้ได้รับความรู้ และอบรมเชิงปฏิบัติการก่อนการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนตนเอง ส่วนชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และมีบางส่วนเท่านั้นที่มีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ชัดเจน การรับทราบข้อมูลของชุมชนเป็นการรับทราบข้อมูลหลักสูตรในลักษณะที่ว่าเป็นหลักสูตรใหม่ ส่วนภาษาและคำศัพท์ที่ใช้ในหลักสูตรใหม่ ไม่คุ้นเคย และไม่เข้าใจในรายละเอียดเชิงลึก เพราะขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจ การเตรียมชุมชนหรือการอบรมให้ความรู้ที่ชัดเจนมากกว่าการประชุมชี้แจงหลังจากที่มีการพัฒนาหลักสูตรโดยโรงเรียนซึ่งชุมชนไม่มีส่วนร่วมเลย

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารและครูในโรงเรียนต้องเป็นผู้ประสานงานและทำความเข้าใจให้กับชุมชน เพราะจากการสัมภาษณ์โรงเรียนรู้รายละเอียดแต่ชุมชนไม่มีความรู้ความเข้าใจหรือมีความรู้ในระดับน้อย หากมีการทำงานร่วมกัน การที่ไม่เข้าใจในงานก็ทำให้ไม่สามารถร่วมงานได้ ขาดการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนหรือเมื่อเข้ามามีส่วนร่วมแล้วไม่สามารถดำเนินการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

1.2 บทบาทและความตระหนักต่อการทำหน้าที่ตามบทบาทของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของโรงเรียนในฐานะผู้ประสานที่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่โรงเรียนไม่ได้ให้ออกาสชุมชนในการมีส่วนร่วมดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม เพราะอ้างว่าเวลาจำกัด ชุมชนไม่รู้ไม่เข้าใจ และชุมชนมอบหมายภาระงานเหล่านี้ให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียน

ชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มของคณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทมากที่สุดในเรื่องของการประชุมรับทราบข้อมูล วินิจฉัย พิจารณาและอนุมัติ ซึ่งในสภาพจริงเป็นแต่เพียงผู้มารับทราบและอนุมัติเท่านั้น

ส่วนในกระบวนการร่วมคิด ร่วมวางแผนมีบางส่วนเท่านั้น ในขณะที่ผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกับทางโรงเรียนโดยมีบุตรหลานเป็นผู้เชื่อมโยง เนื่องจากกระบวนการจัดการศึกษาที่ดีจะทำให้บุตรหลานมีคุณภาพ อ่านออกเขียนได้ ดังนั้นบทบาทของผู้ปกครองจะเน้นไปทางการมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหรือดูแลบุตรหลาน สะท้อนผลและร่วมในการประเมินผู้เรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนของนักเรียนมากจึงได้เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง หรือกิจกรรมอื่นๆ เช่น การตรวจผลงานบุตรหลาน ประเมินผลย่อยๆ ในกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการจัดการเรียนรู้การเอาใจใส่เรื่องการเรียนรู้ของกลุ่มของปราชญ์ท้องถิ่น ที่เป็นวิทยากรช่วยสอน เข้ามามีบทบาทเฉพาะการสอนตามการร้องขอของทางโรงเรียนเท่านั้น อาจมีการร่วมวางแผน กำหนดเวลา เนื้อหา และสถานที่บ้างในบางกรณี และตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มักมีส่วนร่วมในลักษณะของการเป็นผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรในชุมชน ผู้แทนกลุ่มเพื่อเข้าร่วมประชุมกับทางโรงเรียนซึ่งไม่ใช่การมีส่วนร่วมโดยตรงในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนใหญ่เน้นไปที่การเสนองบประมาณ ทุน หรือจัดหาเอกสาร หนังสือ และสื่อทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเท่านั้น

ชุมชนยึดติดภาพลักษณ์เดิมของการเข้ามาร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนในลักษณะของการเข้ามามีส่วนทำกิจกรรมตามปฏิทิน เป็นกรณีตามคำร้องขอหรือหนังสือเชิญจากทางโรงเรียน ดังนั้นการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผลจึงยังไม่ชัดเจน แต่การร่วมรับผลประโยชน์ขึ้นชมผลงานพบว่ามีอยู่ในทั้ง 3 โรงเรียน ชุมชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรสถานศึกษามากนักบางครั้งชุมชนเข้ามาร่วมโดยไม่รู้ตัว เข้าร่วมโดยธรรมชาติ สภาพดังกล่าวจึงไม่สามารถสร้างความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมได้ อีกทั้งเป็นการร่วมมือที่ขาดการกระตุ้นหรือรื้อฟื้นจากสภาพบทบาทของชุมชนในภาพรวมทั้งผลแสดง

ว่าชุมชนมีส่วนร่วมน้อยหรือมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน

1.3 สภาพปัญหาของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.3.1 การที่โรงเรียนไม่ได้ดำเนินการในการสร้างความเข้าใจเพื่อให้ชุมชนมีความพร้อมและศักยภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นเหตุให้ชุมชนไม่รู้จักบทบาทของตนเองที่ชัดเจน การดำเนินการ การเสนอ และแสดงความคิดเห็น จึงทำให้ไม่กล้าแสดงบทบาทมาก เพราะกลัวว่าจะเกินภาระหน้าที่ที่เหมาะสม

1.3.2 โรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับเวลาว่างของคนในชุมชน มักจัดประชุมหรือปฏิบัติกิจกรรมในวันราชการ ซึ่งทำให้ผู้เข้าร่วมที่ปฏิบัติงานอาชีพประจำไม่สามารถเข้าร่วมได้อย่างเต็มที่ โดยที่เวลาของกิจกรรมที่ทางโรงเรียนนัดให้มามีส่วนร่วมนั้นมักเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับโรงเรียนมากกว่าชุมชน โดยไม่มีการสอบถามชุมชนก่อนว่าเวลาใดเหมาะสม

1.3.3 โรงเรียนเน้นทำงานเกี่ยวกับหลักสูตรให้เสร็จทันเวลา ให้ความสำคัญรวดเร็ว โดยไม่มีการรอคอย หรือรอบคอบในเรื่องกระบวนการที่เน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วม

1.3.4 ปัญหาในการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่

1) การรับฟังความคิดเห็นแต่ไม่ได้นำไปปรับปรุงปฏิบัติจริง

2) การอธิบายและสื่อสารระหว่างโรงเรียนและชุมชนในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีสื่อประชาสัมพันธ์และเอกสารให้ความรู้ไม่ชัดเจน ซึ่งในสภาพจริงชุมชนมีความรู้พื้นฐานค่อนข้างน้อย ควรสื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย อธิบายให้ชัดเจน และมีสื่อหรือตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม

1.3.5 ปัญหาพื้นฐานของชุมชน เช่น ความไม่มั่นใจ ไม่กล้า อายุ กลัว ที่เกิดจากการใช้ภาษาพูด เขียน การเรียบเรียงคำพูดและความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะร่วมเสนอ หรือปฏิบัติ

จากการสัมภาษณ์ในภาพรวมพบ ปัญหาคือ การไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมให้กับ ชุมชน ไม่มียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมหรือไม่มีแผนงาน ที่ชัดเจนว่าโรงเรียนจะทำอะไร ช่วงไหน และชุมชน ควรร่วมตรงจุดไหนในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากชุมชนสะท้อนว่าสามารถร่วมได้ตามความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถ ความถนัด ภายใต้ภาวะการณ์ ที่โรงเรียนขอร้องให้ช่วย การนัดหมายเวลาที่ลงตัว การรับฟังความคิดเห็นแล้วนำไปแก้ไขอย่างเป็น รูปธรรม และการเป็นกัลยาณมิตรที่ดีในการทำงาน ร่วมกัน ทั้งหมดล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

2. ความต้องการของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.1 ความต้องการที่จำเป็นในการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาความต้องการในการมีส่วนร่วมพบว่า ความต้องการของโรงเรียนคือ การมี นวัตกรรม หรือสื่อที่เหมาะสมในการประสานและ สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนให้ชัดเจนและเป็นระบบ แบบที่คาดหวัง หรืออาจเป็นบุคคลมาช่วยประสานงาน ด้วย ความต้องการให้ชุมชนตระหนักต่อการมีส่วนร่วม มากขึ้น ส่วนชุมชนมีความต้องการให้ทางโรงเรียนรับฟัง ความคิดเห็น และให้เกียรติในความรู้ความสามารถ ที่สำคัญคือพยายามถามในสิ่งที่ชุมชนพอรู้และถนัด ซึ่งจะสามารถช่วยเหลือเติมเต็มข้อมูลได้อย่างเต็มที่ การให้ความรู้ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการหรืออบรม ที่ชัดเจน ที่เน้นให้ความรู้ในเรื่องของคำศัพท์ใหม่ๆ ของหลักสูตร ไม่จำเป็นต้องเป็นรายละเอียดในเชิงลึก แต่ให้รู้ในระดับพื้นฐาน หรือการมีเอกสารหรือคู่มือ สั้นๆ อ่านง่าย เพื่อสื่อสารให้รู้เกี่ยวกับหลักสูตรและ บทบาทของชุมชน การมีเครือข่ายของชุมชนที่สามารถ ร่วมงานกัน ทำงานเป็นทีม และดำเนินการแทนกันได้เมื่อคนใดคนหนึ่งติดภารกิจ และที่สำคัญที่สุดคือ ในการกำหนดเวลาของกิจกรรมต้องกำหนดเวลาให้

เหมาะสมในการเข้าร่วมโดยมีปฏิทินบอกช่วงวัน เวลา ให้ชัดเจน และสอบถามชุมชนก่อนทุกครั้ง

2.2 แนวทางหรือวิธีการทำให้การมีส่วนร่วมมีระดับที่เต็มที่

จากการสัมภาษณ์พบว่า แนวทางหรือวิธีการที่จะสามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมโดยชุมชนต้องได้ รับการเตรียมความพร้อมทั้งความรู้ความเข้าใจ และ ทำให้ชุมชนตระหนักถึงบทบาทของตนเองอาจมาจาก วิธีการ ดังนี้

2.2.1 การจัดกิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจหรือการอบรมในเนื้อหาสาระของหลักสูตร สถานศึกษาพอสังเขป กระบวนการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ซึ่งอาจเน้นไปที่คำศัพท์ในหลักสูตร

2.2.2 การอธิบายบทบาทของ ชุมชน บ่งบอกถึงความสำคัญของชุมชนในฐานะที่เป็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ประชาชนท้องถิ่น ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามกรอบ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และตามกรอบความสามารถของชุมชน เพื่อสร้างความ ตระหนักด้วย (พยายามสะท้อนให้เห็นทุกคุณค่าใน หลักสูตรของชุมชนที่จะพัฒนาเด็กนักเรียนที่เป็น บุตรหลานสู่ความเป็นเลิศ)

2.2.3 การพัฒนาคู่มือหรือเอกสาร เพื่อเป็นสื่อประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.2.4 การสร้างเครือข่ายการทำงาน ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน รวมทั้งเครือข่ายของ ชุมชน โดยสามารถร่วมกันทำงานการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร ให้เกียรติ และ มีความเสมอภาคทางความคิด

2.2.5 การกำหนดแผนงานหรือ มีปฏิทินการมีส่วนร่วมที่ชัดเจน โดยกำหนดกรอบ การทำงาน กรอบของเวลา สถานที่ และกิจกรรมอย่าง ชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่พบว่า ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรน้อย หรือไม่ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยที่ว่า ชุมชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในงานด้านวิชาการของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและเนื้อหาสาระที่มีลักษณะในเชิงวิชาการดังนั้นสภาพของการไม่กระตือรือร้นในการเข้าร่วม หรือการมีส่วนร่วมที่ไม่เต็มที่จึงเกิดขึ้น พร้อมกับความไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะทางโรงเรียน (ทรงพล, 2542 : วิไลวรรณ, 2544 : นุศิษฐ์, 2545 :สินทม, 2546 : นวลลอ, 2547)

บทบาทของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจากข้อค้นพบที่ว่า ชุมชนไม่เข้าใจในกรอบบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องของตนเอง จากความบกพร่องของการเตรียมการ หรือการแนะนำของโรงเรียน ทำให้ความตระหนักต่อภาระหน้าที่ หรือบทบาทของตนเองที่จะเข้ามามีส่วนร่วมน้อยนั้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัย (2545), สินทม (2546) และสุรพัศ (2547) ที่พบว่าการไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติตนของชุมชนเมื่อได้รับการประสานงานให้เข้าร่วม หรือการประชุมเสนอความคิดเห็น ซึ่งชุมชนขาดความตระหนักเพราะไม่มีความมั่นใจในบทบาทที่ตนควรมีส่วนร่วม ความไม่ชัดเจนดังกล่าวจึงมีผลต่อการประสานงานและการดำเนินการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการศึกษาพื้นฐานด้านอื่นๆ ของโรงเรียน จากผลการวิจัยที่พบว่าชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาน้อย หรือมีเพียงบางส่วนนั้น แสดงให้เห็นว่าไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมให้กับชุมชน ไม่มียุทธศาสตร์ที่เหมาะสมหรือไม่มีแผนงานที่ชัดเจนว่าโรงเรียนจะอย่างไร ช่วงไหนและชุมชนควรมาร่วมตรงจุดไหนในกระบวนการ

พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามกรอบของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2. ความต้องการของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่าชุมชนต้องการให้โรงเรียนรับฟังความคิดเห็นของชุมชนให้มากขึ้น และนำข้อคิดเห็นไปดำเนินการอย่างเป็นทางการอีกทั้งต้องให้เกียรติในความรู้ความสามารถที่ถนัดและปรึกษาหารือในเรื่องที่ชุมชนมีความมั่นใจที่จะมีส่วนร่วม โดยโรงเรียนควรจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจหรือการอบรมในเนื้อหาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาพอสังเขป กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การอธิบายบทบาทของชุมชน การพัฒนาฝีมือ หรือเอกสารเพื่อเป็นสื่อประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และมีการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อสัมพันธภาพที่ดี และร่วมกันในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สะท้อนปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งภาพรวมของความต้องการและแนวทางที่จะพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ (2545) ที่ได้ทำการวิจัยเตรียมความพร้อมคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามกรอบของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งประกอบด้วยบุคลากรจากโรงเรียนมีส่วนร่วมกันพัฒนาหลักสูตรกับคณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนชุมชนอื่น โดยผลของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทำให้ได้หลักสูตรที่สะท้อนความต้องการของชุมชน และชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นการเตรียมพร้อมทั้งความรู้ความเข้าใจ การสร้างความตระหนักและการทำงานเป็นทีม ซึ่งศิริกาญจน์ (2542) ได้เสนอผลการวิจัยที่มีขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในชุมชน การสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้มีส่วนร่วม และ

การสร้างที่ทุกคนตระหนัก ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมิน และรับผิดชอบร่วมกัน อีกทั้งงานวิจัยของวรรณ (2546) ที่ได้เสนอแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม คือ จัดทำกำหนดการประชุมไว้ล่วงหน้าให้ชัดเจน จัดอบรม สัมมนา เสนอข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ให้คณะกรรมการ รับรู้ ผู้บริหารไปร่วมกิจกรรมชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีการวางแผนกิจกรรมของโรงเรียนร่วมกันและบุคลากร ของโรงเรียนให้เกียรติและยกย่องคณะกรรมการสถาน ศึกษา และการวิจัยที่สามารถพัฒนาการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ซึ่งหลังจากได้รับการพัฒนาแล้ว พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้ ความเข้าใจ มีความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษามากขึ้น มีความตระหนักในการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา (ศรีชัย, 2547: สมพร, 2548) งานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า กระบวนการ มีส่วนร่วมของชุมชนที่มีเป้าหมายที่ชุมชนมีส่วนร่วม อย่างเต็มทีนั้นจะประสบความสำเร็จต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจชุมชนต้องรู้จักบทบาทของตนเอง เห็นคุณค่า ของการมีส่วนร่วม และชุมชนจะเกิดความตระหนัก ในการมีส่วนร่วม การเป็นเจ้าของร่วมกัน และ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน ซึ่งปัจจัยทั้งหมดจะเป็น ส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของชุมชนอย่าง เต็มที่

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานั้นชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรน้อย หรือไม่ชัดเจนและ บทบาทของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากข้อค้นพบที่ว่า ชุมชนไม่เข้าใจในกรอบบทบาท หน้าที่เกี่ยวข้องของตนเอง จากความบกพร่องของ การเตรียมการ หรือการแนะนำของโรงเรียน ทำให้ ความตระหนักต่อภาระหน้าที่ หรือบทบาทของตนเอง ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมน้อย

2. ความต้องการของชุมชนต่อการมี ส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานั้นชุมชน ต้องการให้โรงเรียนรับฟังความคิดเห็นของชุมชน ให้มากขึ้น และนำข้อคิดเห็นไปดำเนินการอย่างเป็น รูปธรรม อีกทั้งต้องให้เกียรติในความรู้ความสามารถ ที่ถนัดและปรึกษาหารือในเรื่องที่ชุมชนมีความมั่นใจที่ จะมีส่วนร่วม โดยโรงเรียนควรจัดกิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจหรือการอบรมในเนื้อหาสาระของหลักสูตร สถานศึกษาพอสังเขป กระบวนการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา การอธิบายบทบาทของชุมชน การพัฒนา คู่มือ หรือเอกสารเพื่อเป็นสื่อประกอบการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และ มีการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียน และชุมชน เพื่อสัมพันธภาพที่ดี และร่วมกันในการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สะท้อนปัญหาและความ ต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง โรงเรียนและชุมชน ทั้งบุคลากร และสถานที่โดยมี กิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องอยู่บนพื้นฐานของ ความเสมอภาคและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตาม ความสามารถและความถนัดของโรงเรียนและชุมชน

1.2 จัดและพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการ ศึกษาและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นสถาบันที่ หล่อหลอมที่มีคุณภาพเพื่อประสิทธิภาพในการจัดการ ศึกษาแก่บุตรหลานในชุมชน

1.3 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และสังคมโดยรวมอย่างต่อเนื่องครอบคลุม ทั่วถึง โดยเน้นการทำงานในลักษณะของเครือข่ายให้ ความร่วมมือในการจัดการศึกษา และสร้างสังคมแห่ง การเรียนรู้ร่วมกัน หรือเน้นในแนวคิดเครือข่าย บ้าน วัด โรงเรียน (บวร.)

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัย

2.1 ศึกษาการพัฒนา รูปแบบของการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและครอบครัวที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการมีส่วนร่วม

2.2 ศึกษารายการณเพื่อพัฒนากรณีที่มีปัญหาและควรได้รับการช่วยเหลือในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.3 สร้างยุทธศาสตร์ รูปแบบ หรือกระบวนการที่เหมาะสมที่เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2545. การพัฒนากระบวนการเตรียมความพร้อมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2545. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา: ฝันที่ยังไปไม่ถึง. วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 8(1).

ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม. 2551. การสังเคราะห์งานวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรณีศึกษา : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. รายงานการศึกษาเฉพาะเรื่องทางหลักสูตรและการเรียนการสอน รายวิชา 219822. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น : เอกสารอัดสำเนา.

ทรงพล ทรงจำ. 2542. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา : ศึกษากรณี โรงเรียนฝายกวาววิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. รายงานการศึกษานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตร-มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นุศิษย์ โปยประโคน. 2545. การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนบ้านหนองแดง อำเภอเลิงสาง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

นวลลออ พลรักษา. 2547. สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วรรณ สุชนันท์. 2546. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.

- วิไลวรรณ ภักดี. 2544. การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ศรีชัย ถาวรเจริญ. 2547. การพัฒนาการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเอื้อตใหญ่พิทยฯ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี. รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. 2542. การมีส่วนร่วมของชุมชน และโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขา พัฒนาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพร แก้วใส. 2548. การพัฒนาการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนบ้านหัวคำ สำนักเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 1. รายงานการศึกษา อิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขา บริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- สมพงษ์ บุญหล้า. 2549. การมีส่วนร่วมในการจัดการ ศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่จัดการ ศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ทางการศึกษาภาพลันธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม.
- สุรพัศ ชาดิธรรมรักษา. 2547. บทบาทของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภา. 2550. รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี และ ราชกิจจานุเบกษา.
- สินทม อุ่นกอง. 2546. บทบาทของชุมชนต่อการมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนอนุบาล เมืองชุม ลำกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. 2545. การตรวจสอบ ติดตาม และประเมิน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เขตการศึกษา 1-12. กรุงเทพฯ. : หน่วย ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- อุทัย คำลั่น. 2545 .ความร่วมมือในการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของเทศบาลตำบล ในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุบลราชธานี.
- Agbo, Seth A. 2007. Addressing School-Community Relations in a Cross-Cultural Context: A Collaborative Action to Bridge the Gap between First Nations and the School. Journal of Research in Rural Education, v22 n8 p1-14 Jul 2007.

Lau, Yuk King. 2002. Nonresident Parents' Participation in Post – Divorce Co – Parenthood in Hong Kong : Its Determinants and Impact on Children's Self – Esteem (China). Dissertation Abstract International Section A : Humanities & Social Science. 63(1-A): Abstract.

Scheinberg. 1999. The Impact of Parent Participation in Sex on Adolescent Sexual Knowledge, Attitudes, Locus of Control and Behavior. 59(11): Abstract. Pacifica Graduate Institute.

Wong, S., and Tack, T. 2002. A Case Study of School – Based Science Curriculum Development [Online].(2002). Available HTTP : //www. Hk/.